

De Zwarte Madonna van Carel Weeber.
Fantastische architectuur volgens de één,
dominant en autoritair volgens de ander.
Foto: Dienst Stadsontwikkeling-Grondzaken,
Gemeente 's-Gravenhage

Het veranderende Spuikwartier

14 ►

die voornamelijk overdag bevolkt worden, ...'blijken voetgangers en fietsers zich onveilig te voelen en blijkt geweld, vooral seksueel geweld tegen vrouwen veel voor te komen'.

Verblijfsklimaat

Ook het buurtberaad Rivierenbuurt/Spuikwartier heeft kritiek op het 'verblijfsklimaat op begane grondniveau'. Ton Maas, voorzitter van het buurtberaad, hierover: 'De plannen voor het Spuikwartier zijn gemaakt vanuit een helikopter, er wordt geen rekening mee gehouden dat de mensen zich op de grond bevinden. Wij willen veel

meer publieksgerichte activiteiten, die ook 's avonds mensen trekken. Het is er in de avonduren volstrekt onveilig, vrouwen durven er niet over straat.' Het buurtberaad wil 'redden wat er nog te redden valt', door op de resterende open

plekken publieksfuncties te vestigen en woningen te bouwen. Op de begane grond wel te verstaan. 'De Zwarte Madonna is een voorbeeld van hoe het niet moet', zegt Maas. 'Geen enkele woning op de begane grond, en ook verder een architectuur,

Bofill in Den Haag

from the beach
and the city centre

Taller de Arquitectura heet het bureau van de Spaanse architect Ricardo Bofill. Dit bureau staat bekend om zijn monumentale bouwstijl, waarbij vaak wordt teruggegrepen op de klassicistische architectuur.

Die kenmerken zijn ook terug te vinden in Bofill's ontwerp voor 850 woningen aan het Burgemeester De Monchyplein. Deze locatie, waar nu nog het Haagse stadhuis gevestigd is, zal te zijner tijd vrijkomen als het nieuwe stadhuis aan het Spui wordt gebouwd. De veel bekritiseerde keuze voor het bureau van Bofill wordt door wethouder Duivesteyn verdedigd door te wijzen op de bebouwing in de omgeving van het plein. Deze vertoont sterk neo-classicistische trekken en juist Bofill werd in staat geacht een hiermee harmonieus ontwerp te maken. Zijn plan bestaat uit een halfronde bebouwing, die aan één kant van het plein samenkomt bij een 17 verdiepingen hoge *campanile*. Op het binnenterrein is een tuin met een grillig verlopende waterpartij gesitueerd.

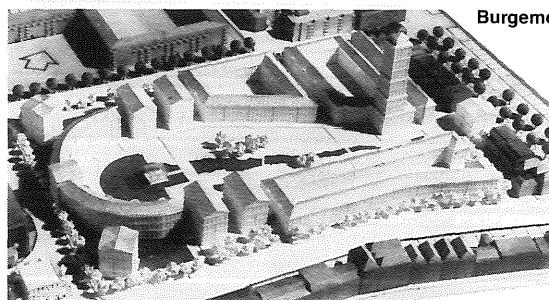
Bofill is door het gemeentebestuur ook gevraagd een stedenbouwkundig plan te maken voor het De Savornin Lohmanplein. In het

'schetsboek' van Peter Hodgkinson, hoofdontwerper van Taller de Arquitectura, vinden we echter meer dan dat: voorstellen voor de hele 'zichtas' van de Laan van Meerdervoort tot aan de Noordzee. Hodgkinson kon, zo zei hij 'de verleiding van het water niet weerstaan.' Op het plein zijn twee kantoorstorens getekend naast een parkeergarage met woningen. De anderhalve kilometer lange as naar zee bestaat uit een viaduct met daaronder woningen en winkels, een bar/restaurant met uitkijkpost op een hoge duintop en een pier doorlopend in zee met een surfcentrum op het strand.

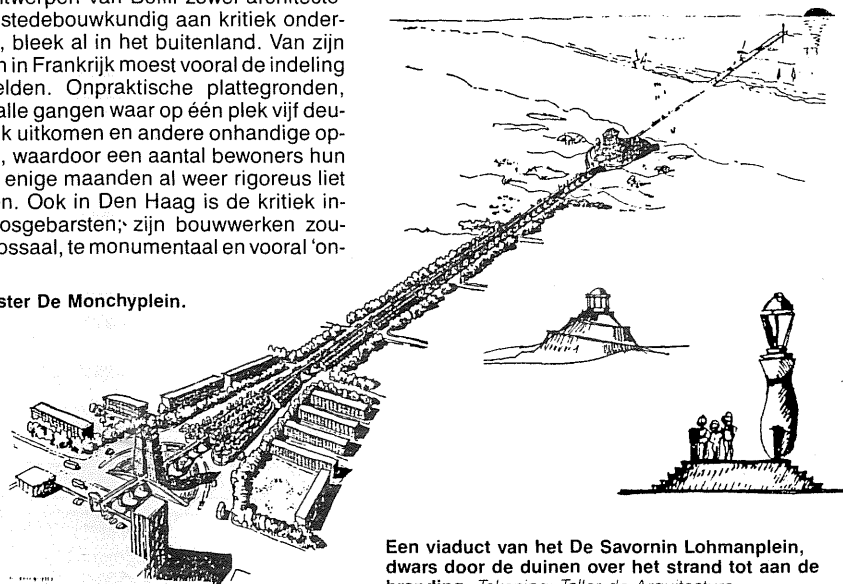
Dat de ontwerpen van Bofill zowel architectonisch als stedenbouwkundig aan kritiek onderhevig zijn, bleek al in het buitenland. Van zijn gebouwen in Frankrijk moest vooral de indeling het ontgelden. Onpraktische plattegronden, lange smalle gangen waar op één plek vijf deuren tegelijk uitkomen en andere onhandige oplossingen, waardoor een aantal bewoners hun 'Bofill' na enige maanden al weer rigoreus liet verbouwen. Ook in Den Haag is de kritiek inmiddels losgebarsten; zijn bouwwerken zouden te kolossaal, te monumentaal en vooral 'on-

Nederlands' zijn. Nog onlangs hebben omwonenden hevig geprotesteerd tegen Bofill's plannen voor een bejaardencomplex aan de Borneostraat. Het is duidelijk dat Ricardo Bofill niet iedereen kan bekoren. Zijn ontwerpen roepen tegenstrijdige reacties op. Maar, zo zei een bewoonster van de door hem ontworpen wijk 'Le Viaduc' in een voorstad van Parijs: 'Hij durft wél wat'. Misschien kan Den Haag, dat zo graag van z'n saaië imago af wil, wel wat durf gebruiken.

ERIK LOUW

Burgemeester De Monchyplein.

Een viaduct van het De Savornin Lohmanplein, dwars door de duinen over het strand tot aan de branding. Tekening: Taller de Arquitectura